

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för humaniora

”Allt Johanna säger, ska alltid tas med en stor nypa salt”

En kvalitativ innehållsanalys av podcastavsnitten Med vänlig
hälsning, Johanna Möller

Hanna Grohp

2021

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Medie- och kommunikationsvetenskap
Kommunikationsprogrammet: Inriktning kommunikatör
Medie- och kommunikationsvetenskap (61-90), 30 hp

Handledare: Camilla Hermansson
Examinator: Anna Edin

Sammanfattning

En kvinna som mördar har ett högt nyhetsvärde och ett allmänintresse. Det baseras inte på att ett mord har begåtts, utan för att det är en kvinna som begått brottet. Johanna Möller är en av Sveriges mest omtalade kvinnliga brottsling. Det visar sig inte minst i den mediala uppmärksamhet som har tilldelats henne då det har skapats tv-dokumentärer och podcasts om henne och det brott hon har begått.

Studien syftar till att få en bredare förståelse samt undersöka hur Arbogakvinnan, Johanna Möller framställs i podcasten Med vänlig hälsning, Johanna Möller. Hur gestaltas en kvinna som har begått ett mord och vilka stereotyper är framträdande? Hur påverkar berättarstrategier framställningen av den kvinnliga brottslingen?

I studien har en kvalitativ tematisk innehållsanalys använts, där Rättegångspoddens fem avsnitt om Johanna Möller har transkriberats och sedan analyserats.

Resultatet av studien visar att Johanna Möller framställs på ett stereotypt sätt i podcastavsnitten, där man förlitar sig mycket på den tidigare bilden som förmedlats av henne. Berättarstrategierna påverkar berättelsen på ett sätt som endast verkar i negativ mening för Johanna.

Nyckelord: *Rättegångspodden, kvinnliga brottslingar, gestaltning, berättarstrategier, stereotyper.*

Abstract

A woman who murders has high news value and public interest. This is not because a murder has been committed, but because it is a woman who committed the crime.

Johanna Möller is one of the most talked about female criminals in Sweden. It shows in the media attention that has been given to her. Many TV documentaries and podcasts have been produced about her and her entire crime story.

The purpose of this study is to gain a broader understanding and to investigate how Johanna Möller is presented in the podcast. How is a woman who has committed a murder portrayed and which stereotypes are salient? How do narrative strategies affect the portrayal of the female criminal?

This research is based on a qualitative thematic content analysis in which five episodes of Rättegångspodden about Johanna Möller have been transcribed and examined. The result of the study shows that Johanna Möller is portrayed in a stereotypical way, where the journalists relies heavily on the previous image established about her. The narrative strategies affect the story in a way that only works in a negative way for Johanna.

Keywords: Rättegångspodden, female criminals, framing, the six modes of representation, stereotypes.

Innehållsförteckning

1.	Inledning och problemformulering.....	1
2.	Syfte och frågeställningar.....	3
3.	Bakgrund.....	4
3.1.	Podcast som medium.....	4
3.2.	Varför människan dras till berättelser om verkliga brott.....	4
4.	Tidigare forskning.....	6
4.1.	Framställningen av kvinnor som mördar i tryckt press.....	6
4.2.	Ett hemskt monster och en stackare.....	7
4.3.	Medea i medierna.....	8
4.4.	Sammanfattning av forskningsläget.....	8
5.	Teoretiska utgångspunkter.....	9
5.1.	Medier och brott.....	9
5.1.1.	Sexualitet och sexuell avvikelse.....	9
5.1.2.	Fysisk attraktion eller avsaknad av den.....	10
5.1.3.	En dålig fru.....	10
5.1.4.	En dålig moder.....	10
5.1.5.	Mytiska monster.....	10
5.1.6.	Den galna kvinnan.....	11
5.1.7.	Den onda manipulatore.....	11
5.1.8.	Den passiva kvinnan.....	11
5.2.	Gestaltningsteorin.....	12
5.3.	De sex berättarstrategierna enligt Bill Nichols.....	13
5.3.1.	Poetic mode - den poetiska strategin.....	14
5.3.2.	Expository mode - den förklarande strategin.....	14
5.3.3.	Participatory mode - den deltagande strategin.....	15
5.3.4.	Observational mode - den observerande strategin.....	15
5.3.5.	Reflexive mode - den reflexiva strategin.....	15
5.3.6.	Performative mode - den utförande strategin.....	16
6.	Metod.....	16
6.1.	Kvalitativ innehållsanalys.....	16
6.2.	Framinganalys.....	17
6.3.	Tillvägagångssätt.....	18
6.4.	Studiens validitet och reliabilitet.....	19
6.5.	Metoddiskussion.....	19
6.6.	Etiska ställningstaganden.....	20
7.	Material.....	21
7.1.	Rättegångspodden.....	21
7.2.	Podcastdokumentären Med vänlig hälsning, Johanna Möller.....	21
7.2.1.	Avsnitt 1 - Ett varumärke som säljer.....	22
7.2.2.	Avsnitt 2 - Blått blod.....	22
7.2.3.	Avsnitt 3 - Dömd, gömd och glömd?.....	23
7.2.4.	Avsnitt 4 - Eureka.....	23
7.2.5.	Avsnitt 5 - Sin egen värsta fiende.....	23
8.	Analys.....	24

8.1.	Stereotyper och motiv	24
8.1.1.	Tema: Humor.....	24
8.1.2.	Tema: Den tidigare mediala bilden	26
8.1.3.	Tema: Att bryta mot normen	27
8.2.	Mönster enligt Entman	29
8.2.1.	Problemdefinitionen	29
8.2.2.	Problemets orsak.....	31
8.2.3.	Moraliskt bedömning.....	33
8.2.4.	Problemets lösning	34
8.3.	Berättarstrategier	35
8.3.1.	Tema: Inledning.....	35
8.3.2.	Tema: Den förutfattade meningen.....	36
8.3.3.	Tema: Allt Johanna säger ska tas med en nypa salt	37
8.3.4.	Tema: Tala för någon annan.....	38
9.	Sammanfattande diskussion	40
10.	Vidare forskning.....	42
	Referenser.....	43

1. Inledning och problemformulering

Den tredje augusti 2016 klockan 23.09 inkommer ett samtal till SOS Alarm. En kvinna uppger att hon och hennes man har blivit attackerade i deras sommarstuga belägen på Granliden utanför Arboga. Kvinnan blöder men förstår inte hur eller varför det kan ha skett. Hon uppger även att hennes man förmodligen är död i sängen. En polispatrull beordrades ut till platsen och där anträffas en svårt skadad kvinna och en 68-årig man avliden i dubbelsängen en trappa upp. Kvinnan, vid namn Anki Möller uppger att det måste ha varit någon som har attackerat paret när de låg och sov, och blir snabbt själv misstänkt för mordet på sin make Göran Möller. Anki uppger senare i förhör att det kan vara hennes dotter som ligger bakom dådet. I september 2016 anhölls parets dotter, en 42-årig kvinna vid namn Johanna Möller och hennes då 19-åriga pojkvän Mohammad Rajabi för mordet och mordförsöket. Det tingsrätten och även senare hovrätten fastslår den 27 februari 2018 är: Johanna Möller har skjutsat sin pojkvän Mohammad ut till sommarstugan. Försett honom med en kniv, instruerat hur han ska gå tillväga och sedan väntat utanför i sin bil. Efter attacken ska Johanna och Mohammad åkt tillbaka till Eskilstuna och i samband med detta gjort sig av med mordvapnet i Eskilstunaån (Västmanlands Tingsrätt, mål B 3570-16). Detta blev starten på den mediala uppmärksamhet som skulle tillägnas kvinnan, som i medierna kommer att kallas Arbogakvinnan.

Fascinationen kring den kvinnliga brottslingen är ett ämne som växt, som både intresserar och berör. När ett mord begåtts är det en nyhet, men om en kvinna mördar blir det en ännu större nyhet. En kvinna som mördar är en engagerande och dramatisk historia som förskräcker. Över tid har media blivit allt mer detaljerade i rapporteringen av kvinnor som begår brott och inkluderar kvinnans namn, bild och kommentarer om hennes utseende (Kordon & Wetterqvist 2014, s. 163).

En ofta framförd åsikt är att medier och brott utgör ett oskiljaktigt par (Pollack 2001, s. 9). Det visar sig inte minst i att det har skapats dokumentärer, tv-serier och podcasts som förmedlar berättelser om verkliga brott. Genren true crime växte något enormt efter det att den amerikanska podcasten *Serial* publicerades under 2014, som fokuserade på mordet på högskolestudenten Hae Minh Lee (Bruzzi 2016). Podcasten *Serial* erbjöd en ny form av digital storytelling där historien förmedlas på ett dramatiskt och spännande

sätt. Journalisten Sarah Koenig, presenterade i podcastavsnitten nya fakta och andra infallsvinklar i fallet och inkluderade även den tilltalades berättelse om fallet. Trots den nagelbitande historien har det debatterats kring *Serial* och Koenigs roll som journalist. Kom hon för nära inpå den personen hon berättade om? Var Sarah Koenig partisk i berättelsen om fallet? (McCracken 2015, s. 1-2).

Utifrån detta är det av intresse att undersöka hur podcasts som medium används för att förmedla berättelser om verkliga brott. Inramas berättelsen på ett särskilt sätt och hur samverkar det med eventuella berättarstrategier i den dokumentära genren? Går det att urskilja specifika stereotyper och i sådant fall på vilket sätt? Hur gestaltas personen som begår ett brott? Idag saknas forskning kring hur den kvinnliga brottslingen framställs i ett ljudmedium som podcast. Syftet med min studie är att bidra till både kunskap och information i ämnet, men också ge läsaren en bredare förståelse för hur berättartekniker och gestaltningar kan påverka människors förståelse av en händelse men framförallt hur det påverkar framställningen av den kvinnliga brottslingen.

Rättegångspodden producerade i slutet av 2020 en dokumentär vid namn Med vänlig hälsning, Johanna Möller. Avsnitten är en del av en podcastdokumentär med förhoppningen att närma sig Johanna Möller som person och skapa en förståelse för hur allting blev som det blev (Rättegångspodden 2020). I och med detta är det av intresse att undersöka hur inramningen samt berättarstrategier påverkar berättandet kring Johanna och det brott hon har begått samt vilka stereotyper som skapas i gestaltandet av henne.

2. Syfte och frågeställningar

Studien syftar till att undersöka hur Arbogakvinnan Johanna Möller framställs i Rättegångspoddens avsnitt med namnet Med vänlig hälsning, Johanna Möller. Hur konstrueras berättelsen om den kvinnliga mördaren, och hur presenteras det i podcastmediet? I tillägg till detta har tre frågeställningar utformats:

- Vilka stereotyper är framträdande i beskrivningen av Johanna Möller och det brott hon har begått?
- Hur gestaltas den kvinnliga brottslingen, Johanna Möller enligt Robert Entmans gestaltningsteori?
- Vilka berättarstrategier är framträdande och hur påverkar det berättelsen om den kvinnliga brottslingen?

3. Bakgrund

I detta avsnitt kommer en redogörelse för podcast som medium. Jag kommer även beskriva genren true crime och varför det är en populär sådan.

3.1. Podcast som medium

Ordet podcast kommer ursprungligen från sammanslagningen av ordet “pod”, som härstammar från en av Apples första produkter iPod och “cast” från engelskans broadcast. Det kan även kallas poddradio och podd. En podcast går att likna vid etermediet radio, där människor som pratar och diskuterar olika ämnen som distribueras via ett RSS-flöde. Flödet gör det möjligt att lyssna på podcast vart och hur man än vill. En podcast kan även jämföras med en serie, med flera olika avsnitt om ett specifikt ämne som du kan lyssna på via en app i en dator eller en mobiltelefon. Det är även möjligt att prenumerera på en podcast och få notiser när det finns ett nytt avsnitt (Poddtoppen, u.å.). Det finns ett flertal olika genrer inom podcastvärlden. En av de mest populära och dess dragningskraft kommer diskuteras nedan.

3.2. Varför människan dras till berättelser om verkliga brott

True crime är en av den mest populära genren inom podcast-mediet. Det finns ett hundratals podcasts på topplistorna med olika utgångspunkter i berättandet om verkliga brott. Mordpodden, Svenska Mordhistorier, En Mörk Historia, Rättegångspodden och P3 Dokumentär är några av de podcasts som ligger högt på listan (Svenska Poddar, 2021).

Under 2019 publicerade SVTs kulturnyheter en artikel som handlar om intresset för true crime. En av personerna som medverkar i artikeln är medieforskaren Ester Pollack, som 2001 publicerade sin avhandling i Medier och Brott. I artikeln konstaterar Pollack att intresset kring berättelser om verkliga brott har växt trots att det alltid har funnits en fascination kring ämnet. Redan på 1800-talet uppstod ett intresse när Charles Dickens bevakade rättegångar som resulterade i serier som publicerades i tidningarna. När frågan sedan ställdes till privatpersoner på stan om intresset för true crime svarade en av de

tillfrågade att dragningskraften till stor del handlar om ett känslomässigt engagemang, speciellt om den misstänkte verkar oskyldig. Pollack belyser den viktiga rollen som brottsjournalistik besitter i samhället. När en journalist väljer att skriva och uppmärksamma ett fall, riktas en kritisk uppmärksamhet mot berättelsen vilket i sin tur kan bidra till att fallet tas upp på nytt och prövas igen (SVT, 2019).

Det är inte bara i Sverige intresset för true crime är stort. En amerikansk forskare, vid namn Scott Bonn har forskat på människors intresse kring true-crime och även skrivit en bok om intresset för seriemördare. Enligt Bonn har berättelser om verkliga brott en förtrollande egenskap hos mottagaren, som framkallar ett flertal olika känslor på samma gång, inte minst ett adrenalinpåslag (Bonn 2016). Yvonne Jewkes menar att historier om verkliga brott baseras på ovanliga och uppmärksammade fall, till exempel våldtäkter eller brott som begåtts av seriemördare. Historien konstrueras på ett dramatiskt sätt, med rekonstruktioner och granskning av polisutredningen som bidrar till en spänning hos mottagaren (Jewkes 2011, s. 27). Detta konstateras även av Bonn (2016), då han anser att en podcast, bok eller tv-program som berättar de mest spännande detaljerna kring ett brott tillåter mottagaren att uppleva skräck och spänning i en miljö som är kontrollerad, till exempel i hemmet. Vidare menar han att det går att likställa den vuxna människan som tittar på serier om mord med barn som tittar på tv-program om monster. Berättelser om verkliga brott och mördare bidrar till en skräckblandad förtjusning hos mottagaren (Bonn, 2016).

4. Tidigare forskning

I detta avsnitt följer en redogörelse för hur kvinnor som mördar framställs i media. Forskningen är centrerad till tryckt press. I dessa tre vetenskapliga artiklar har forskarna fokuserat på att jämföra olika personer och fall.

4.1. Framställningen av kvinnor som mördar i tryckt press

Patricia Easteal, Lorana Bartels, Noni Nelson och Kate Holland (2015) har i en vetenskaplig artikel undersökt medias framställning av kvinnor som begår brott. Utgångspunkten för studien var den litteratur som redan finns om ämnet.

Huvudsyftet med studien var att undersöka om det fanns någon skillnad i medias framställning av kvinnan beroende på vem kvinnan hade bragt om livet. Easteal. et al (2015) strukturerade sin undersökning utifrån kvinnans relation till offret. De tre utgångspunkterna var: Kvinnor som dödar en partner, kvinnor som mördar ett barn eller kvinnor som dödar en person utanför familjen.

I undersökningen av Easteal. et al (2015) visade det sig att kvinnor, beroende på vilket brott de har begått kategoriseras utefter olika egenskaper. Det visade sig även att patriarkala strukturer och myter tog sig in i representationen av kvinnor som mördar. Undersökningen gjord av Easteal. et al (2015) påvisar att en kvinna som dödar en våldsam partner beskrivs i medier utifrån deras bristande handlingsfrihet som grundar sig i en psykisk sjukdom. Diagnosen post traumatiskt stressyndrom kan vara en av förklaringarna, som ska ha uppkommit efter att ha blivit utsatt för våld av partnern i sin relation. Kvinnan som dödar sitt eget barn blir kategoriserad utefter sin roll som mamma. Det kan vara bilden av en medfödd dålig egenskap eller psykisk sjukdom som framhävs. De mödrar som har begått ett mord på sitt eget barn beskrivs ofta som den "perfekta modern" dock med en tvist, som psykisk sjukdom. Om en kvinna går utanför familjen och mördar en utomstående person, blir hon demoniserad. Beskrivningen utgår antingen från maskulina egenskaper, kvinnans sexuella läggning eller kvinnans utseende.

Vidare lyfter Easteal. et al (2015) problematiken kring medias framställning av kvinnor som mördar. Sju australiensiska kvinnor som intervjuats i tidigare studier uppgav att de kände sig dömda på förhand och att media utformade en bild av kvinnorna baserad på

åklagarens tolkningar och insikter, vilket påverkade kvinnornas utfall negativt i rättslig mening.

4.2. Ett hemskt monster och en stackare

Eileen Berrington och Päivi Honkatukia (2002) har också undersökt gestaltningen av kvinnliga mördare i tryckt press. Utgångspunkten för studien var nyhetstexter publicerade i brittisk och finsk press som sedan har analyserats. Dessa två fallstudier härrör från två olika samhällen med två olika medietraditioner, vilket gjorde att studien skiljer sig från de andra presenterade artiklarna. Med hjälp av empiriska data i form av nyhetstidningar har undersökte de representationen av kvinnan som förövare.

Berrington & Honkatukia (2002) påpekar i artikeln att studien inte fokuserat på ett mönster av kvinnlig brottslighet, utan hur kvinnligt våld är representerat i texterna.

Den brottsliga kvinnan har en dubbel fascination, eftersom kvinnor naturligt ska vårda och omhänderta och inte begå brott. En våldsam kvinna är problematiskt eftersom det inte är förenat med kvinnlighet (Berrington & Honkatukia, 2002). De händelser som studien är baserad på är två olika kvinnor i olika länder som har begått brott. Där den ena kvinnan är Rosemary West, som tillsammans med sin man stod åtalad för mord på tio kvinnliga offer som begravdes i deras eget hem i England. Mannen som Rosemary var gift med begick självmord i sin cell och lämnade Rosemary ensam som skyldig till brottet. Det andra fallet, som begicks i Finland handlar om Sanna Sillanpää som en kväll i februari 1999 gick in på en klubb i Helsingfors och öppnade eld med ett vapen vilket kostade tre män livet och att en fjärde man skadades svårt.

I undersökningen visar det sig att trots att båda kvinnorna har gjort sig skyldiga till mord, framställdes de på olika sätt. Sanna Sillanpää framställdes i medierna som en stackare, i enlighet med psykisk ohälsa och Rosemary West stämplades som ett monster (Berrington & Honkatukia, 2002). Rosemary West, gick till historien som en av Storbritanniens ondaste kvinnor samtidigt som Sanna Sillanpää var en tragisk händelse som snabbt glömdes bort av allmänheten (Berrington & Honkatukia, 2002).

4.3. Medea i medierna

Barbara Barnett (2006) har undersökt hur kvinnor, som dödar sitt eget barn har representerats i nyhetsmedia i artikeln *Medea in the media: Narrative and myth in newspaper coverage of women who kill their children*. Materialet omfattar 10 olika fall samt 250 artiklar som publicerats i amerikansk press sedan 1990. I materialet har Barnett (2006) analyserat narrativ och myter för att komma fram till hur modern porträtteras samt hur moderskap och kvinnor avbildas. Det Barnetts (2006) undersökning resulterade i var fyra dominerande narrativ varav ett diskuterar hon i artikeln som "den bristfälliga mamman". Enligt Barnett (2006) beskrevs kvinnorna i stora drag som onda och hjärtlösa, samt att de mord de har begått pekade på en galenskap hos kvinnan. Det framgår även av analysen att journalisterna rapporterade om barnamord begångna av modern som en sensationell och häpnadsväckande berättelse. Journalisterna försökte även söka svaret på varför mordet hade begåtts. För att styrka berättelsen som media förmedlade använde sig journalisterna av information från polis och advokater för att förmedla fakta om ärendet. I tillägg till detta använde sig journalisterna av familjemedlemmar och grannar för att styrka kvinnans handlingar och personlighetsdrag.

Vidare påpekar Barnett (2006) att de nyhetsartiklar som analyserats speglar en djupt rotad kulturell norm om kvinnan som vårdande och älskande. De presenterar, och undersöker sällan de samhällsproblem som ligger till grund för varför en kvinna väljer att mörda sitt eget barn. I artiklarna gestaltas berättelsen om modern som hemsk och dålig istället för att ta exempelvis förlossningsdepression i beaktning.

4.4. Sammanfattning av forskningsläget

Utifrån det rådande forskningsläge går det att konstatera att kvinnor som begår brott är svårt för samhället att förstå sig på. Det finns normer som präglar vårt samhälle, där kvinnan ska vara på ett specifikt sätt och anses vara inkapabel till att begå brott. Medierna konstruerar alternativa berättelser och söker efter förklaringar till brotten. Utifrån omständigheterna kring brottet framhävs olika problemdefinitioner. Kvinnorna placeras i olika fack, till största del baserat på kvinnornas personligheter och psykiska mående. De bedöms utifrån det brott de har begått, ofta ur ett "mad" or "bad" perspektiv. Som tidigare presenterat är den tidigare forskningen centrerad till

nyhetsmedier och tryckt press. Utifrån detta är det av intresse att undersöka hur en kvinnlig brottsling framställs i ett ljudmedium som podcast.

5. Teoretiska utgångspunkter

I detta kapitel presenteras det teoretiska ramverk studien förhåller sig till. Först följer en beskrivning av Yvonne Jewkes åtta olika narrativ om kvinnor som begår brott, därefter presenteras Robert Entmans gestaltningsteori. Den sista teorin som inkluderas i detta avsnitt är Bill Nichols dokumentära berättarstrategier.

5.1. Medier och brott

Yvonne Jewkes är en engelsk professor i sociologi och kriminologi och har författat boken *Media and Crime* där hon behandlar relationen mellan medier och brott. Jewkes (2011) konstaterar att kvinnor som mördar eller begår sexuella övergrepp utgör en liten del av den kriminella världen men när ett sådant brott begås tilldelas det en stor medial uppmärksamhet (Jewkes 2011, s. 149). Detta beror på att det finns en fascination kring kvinnor som begår brott, eftersom det avviker från samhällets förväntningar kring en kvinna som moderlig, passiv och god. Kvinnan som begår ett brott bryter mot två saker, dels mot lagen, dels mot normen (Jewkes 2011, s. 125).

Utöver detta menar Jewkes att det saknas en alternativ diskurs för att förklara varför kvinnor begår brott. Därför konstrueras berättelsen utifrån föreställningen om kvinnan som ond i kombination med olika narrativ, stereotyper och motiv. Jewkes har sammanställt de åtta olika narrativen media använder sig av för att konstruera bilden av en kvinna som begår ett brott i litteraturen (Jewkes, 2011, s. 127).

5.1.1. Sexualitet och sexuell avvikelser

När en kvinna begår ett brott är det inte ovanligt att hon placeras i en kategori utifrån sin sexualitet. Det kan innebära att hon beskrivs som sexuellt promiskuös, sexuellt avvikande eller sexuellt oerfaren. En kvinna som blir utsatt för ett brott kan också kategoriseras utifrån sin sexualitet i media, dock med en tydligare offerroll (Jewkes 2011, s. 127-128).

5.1.2. Fysisk attraktion eller avsaknad av den

Utöver att bli kategoriserad efter sin sexualitet kan medierna också konstruera bilden av en kvinna utefter hennes fysiska attraktion, hennes utseende eller avsaknad av attraktion. Om en kvinna beskrivs utifrån hennes attraktion och utseende målas bilden upp av en traditionellt vacker kvinna. Vid avsaknad av ett gott utseende eller fysisk attraktion beskrivs hon utifrån typiskt manliga drag. Jewkes menar att det går att dra paralleller till teorier om den manliga blicken som handlar om att kvinnorna konstrueras utefter en bild för att stilla det manliga begäret (Jewkes 2011, s. 132-133).

5.1.3. En dålig fru

Bilden av den dåliga frun baseras på samhällets bild av hur en kvinna bör vara. Jewkes menar att den traditionella bilden av en kvinna är att hon ska ta hand om hus, barn och vara en god fru till sin man. När en kvinna begår brott, i synnerhet mot sin partner raseras den goda bilden av kvinnan. Då har hon gått emot samhällets förväntningar av en god fru (Jewkes 2011, s. 134-135).

5.1.4. En dålig moder

Att begå brott går emot den traditionella uppfattningen av kvinnan, framförallt som mamma. I rollen som mamma ska kvinnan uppfostra och ta hand om sina barn. Nästintill alla kvinnor som begår ett brott får en stämpel som dålig mor, oavsett om de har barn eller inte. Detta sker även om en kvinna blir utsatt för brott (Jewkes 2011, s. 135-136).

5.1.5. Mytiska monster

Enligt Jewkes uppstår bilden av kvinnan som mytiskt monster ursprungligen från historier i religion, litteratur eller konst. En dominerande bild som framställs i medierna är den brottsliga kvinnan som häxa, vampyr eller en hemsk manslukerska. Detta för att förmedla en övertygande bild av kvinnan som knäpp eller galen. I samband med dessa beskrivningar kan pressen inkludera anspelning på kvinnlig homosexualitet (Jewkes 2011, s. 138).

5.1.6. Den galna kvinnan

Mad cows, eller den mest rättvisa översättningen “den galna kvinnan” syftar till en beskrivning av kvinnans psykiska tillstånd. Jewkes menar att det har förekommit under rättegångar att kvinnor blir ombedda av sin försvarare i rätten att tala om och skylla på sitt psykiska mående. Det i sin tur kan leda till psykiatrisk vård istället för en fängelsedom. Den bilden som media förmedlar av kvinnan som psykiskt sjuk är en bild som sedan följer henne resten av livet (Jewkes 2011, s. 140-141).

5.1.7. Den onda manipulatorn

En kvinna som begår brott tillsammans med, eller på grund av en man är en av de svåraste företeelserna för samhället att förstå sig på. I många av dessa fall får kvinnan skulden för dådet. Hon pekats ut som den avgörande faktorn till att brottet har begåtts. Under dessa omständigheter är det svårt för media att konstruera en bild där det finns sympati för kvinnan och hon får istället en stor medial uppmärksamhet som en manipulerande person (Jewkes 2011, s. 142-143).

5.1.8. Den passiva kvinnan

Bilden som förmedlas av den passiva kvinnan som begår brott baseras ofta på kvinnan som subjekt, där det handlar om att ifrågasätta kvinnans förmåga att begå ett brott eller ifrågasätta det kvinnliga könet som våldsbenägen. En kvinna som begår ett brott betraktas ofta av media som ett stort barn eller som en homosexuell kvinna med manliga egenskaper (Jewkes 2011, s. 144-145).

5.2. Gestaltningsteorin

Forskningens fokus kring mediernas påverkan och effekter har skiftat under 1900-talet. Det går att urskilja ett flertal olika teorier kring mediernas påverkan på allmänheten. För att nämna två, som dessutom är nära besläktade med varandra – dagordningsteorin och gestaltningsteorin. Dessa två handlar i stora drag om mediernas makt över mottagaren och deras tänkande. Den sistnämnda teorin gestaltningsteorin, behandlar relationen mellan medierna och deras makt över människors förståelse och uppfattning gällande olika frågor i samhället (Shehata 2012, s. 317-318).

Gestaltningsteorin har använts av olika forskare på olika sätt under åren. Den utgångspunkt som kommer ligga till grund för uppsatsens teori och metod är Robert Entmans teori om gestaltning. Gestaltningsteorin kommer i denna uppsats användas utifrån den svenska översättningen. Frame och framing översätts till att gestalta, utforma eller inrama något eller någon (Strömbäck 2000, s. 216). En av de mest välkända definitionerna är presenterad av Entman (1993) och han definierar gestaltning på följande sätt:

“To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communication text, in such way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described” (Entman 1993, s. 52).

I det stora hela handlar gestaltningar om medvetna eller omedvetna val hos avsändaren när det väljer att beskriva en händelse eller en person. Det kan handla om att inkludera vissa informationskällor, stereotyper eller nyckelord i texten som framhävs till följden av att annan information undanhålls. Specifika placeringar eller upprepningar av ord gör det möjligt för avsändaren att uppmärksamma ett visst problem, som sedan i sin tur påverkar mottagaren och dess uppfattning om problemet (Entman 1993, s. 52-53).

Gestaltningsteorin kan antas vara en abstrakt teori. Strömbäck väljer att presentera ett exempel för att göra det mer konkret, det handlar om glaset som halvtomt eller halvfullt. Det är samma mängd vätska i glaset men beroende på hur det framställs finns det olika lösningar på problemet. En och samma verklighet kan alltså beskrivas på två olika sätt och resultera i skilda tankar hos mottagaren (Strömbäck 2000, s. 216). Ramar

uppmärksammar vissa aspekter av verkligheten, samtidigt som andra aspekter döljs för att framhäva en specifik problemdefinition (Entman 1993, s. 55). Detta bidrar till hur mottagaren förstår, kommer ihåg och väljer att agera på det som gestaltas. Därför går det inte att säga att medier är en spegelbild av verkligheten. Istället bör man tänka på att media rekonstruerar och gestaltar verkligheten (Strömbäck 2014, s. 114).

Gestaltningsteorin är en av de mest betydelsefulla teorierna när det handlar om politisk kommunikation och dess effekter. Under de senaste decennierna har teorin varit väl använd där en del forskare hävdar att den utgör ett nytt synsätt inom medieforskningen (Strömbäck 2014, s. 113). Vidare menar Strömbäck att gestaltningsteorin går att dela i tre delar:

“I en skepnad handlar gestaltningsteorin om hur mediernas gestaltningar av olika aspekter av verkligheten påverkar människors uppfattningar av samma aspekter av verkligheten. I en annan skepnad handlar gestaltningsteorin om hur medierna, genom att gestalta verkligheten på vissa sätt men inte andra, reproducerar och sprider olika maktcentras och ideologiers sätt att betrakta verkligheten. I en tredje skepnad handlar gestaltningsteorin om mediernas innehåll och vad det representerar” (Strömbäck 2014, s. 113).

Enligt Shehata (2012) har det förmedlats kritik gällande gestaltningsteorin på grund av dess mångsidighet. Trots detta är teorin en av de mest använda när det gäller att mäta mediernas effekter (Shehata 2012, s. 327). Enligt min mening behöver det inte vara en nackdel och den lämpar sig väldigt väl utifrån studiens syfte. I detta fall bidrar dess mångsidighet till en styrka då Entmans (1993) gestaltningsteori skapar en möjlighet att rikta uppmärksamhet mot den kommunicerande textens makt vilket denna studie till störst del handlar om (Entman 1993, s. 56).

5.3. De sex berättarstrategierna enligt Bill Nichols

Ställs frågan till en filmskapare om vad en dokumentär egentligen är finns det olika svar som kan ges. Syftet varierar mellan filmskapare då vissa menar att det är en form av konst, en annan menar att dokumentärer syftar till att utbilda och en tredje kan peka på att det handlar om att underhålla (Salazar 2008, s. 281). Bill Nichols är filmkritiker och forskare vid universitetet vid San Francisco och har forskat kring dokumentärfilmer och dess skapande. Enligt Nichols (2017) är dokumentärer ett sätt att förklara och förmedla

verkligheten. En dokumentär kan handla om, eller inkludera verkliga personer eller fokusera på den värld vi lever i. Det skiljer sig från en film inom den fiktiva genren genom att subjektet i en dokumentär är sig själv. Personen spelar inte en uttalad roll med manus utan agerar och representerar sig själv och sin berättelse (Nichols 2017, s. 5-8). En dokumentär berättar något om den värld vi alla delar, och gör det med en tydlighet och ett engagemang (Nichols 2017, s. 1).

Inom den dokumentära genren går det att urskilja sex olika representationsformer (Nichols 2017, s. 117). En dokumentärfilm kan innehålla flera av dessa olika modes men det brukar vara en eller två som är mer dominerande i filmen. Dessa sex strategier skapar ett ramverk som filmen förhåller sig till, vilket i sin tur bidrar till olika representationer av verkligheten (Nichols 2017, s. 158). Denna teori kommer att ligga till grund för min studie med motiveringen att det är användbar sådan för att analysera hur en historia förmedlas och hur den representerar verkligheten, i detta fall podcastberättelsen om den kvinnlig brottslingen Johanna Möller.

Förhoppningen är att Nichols teorier om de dokumentära berättarstrategierna kan bidra till en ökad förståelse för hur berättelsen konstrueras och även förmedlas i podcastmediet. Samt hur berättarstrategierna påverkar framställningen av Johanna Möller som kvinnlig brottsling. Nedan följer en redogörelse för dessa sex representationsformer enligt Nichols.

5.3.1. Poetic mode - den poetiska strategin

Den poetiska strategin uppkom i och med modernismen och har sina likheter med avantgardefilm. En dokumentär med en poetisk strategi har oftast ett konstnärligt uttryck där man vill förmedla humör och ton och sätter det i fokus till skillnad från tid och rum. Det handlar om att skildra verkligheten utifrån vissa fragment tillsammans med osammanhängande handlingar och subjektiva intryck (Nichols 2017, s. 162-163).

5.3.2. Expository mode - den förklarande strategin

Den förklarande strategin är en av den mest välkända strategin att använda sig utav i dokumentärer. Den bygger ofta på en voice-over eller voice-of-god. Det innebär att det är en person som för talan under dokumentärens gång. I en dokumentärfilm är detta en

person som inte syns i bild. Detta bidrar till ett perspektiv för mottagaren genom berättandet (Nichols 2017, s. 167). Den retoriska aspekten, vad som sägs och hur det sägs är av stor vikt. I tillägg till detta agerar bilderna i en dokumentärfilm som stöd för det som sägs. En berättelse som baseras på en förklarande strategi har huvudsyftet att nå fram med eller argumentera för en viktig poäng. Det innehåller ofta intervjuer, illustrationer och ett specifikt narrativ som bärs av personen som agerar "voice-of-god" (Nichols 2017, s. 168-169).

5.3.3. Participatory mode - den deltagande strategin

Den deltagande strategin bygger, precis som den heter på att filmskaparen är med och interagerar och deltar i dokumentären. Strategin brukar liknas vid antropologi där skaparen av dokumentären visar en bild av verkligheten genom att själv vara med och delta i den (Nichols 2017, s. 181). Skaparen tar del av och sätter sig in i situationen som dokumenteras. I en dokumentär av detta slag är det inte ovanligt att det ställs specifika frågor för att få fram subjektets åsikter, tankar och funderingar och med hjälp av det ta berättelsen vidare (Nichols 2017, s. 180).

5.3.4. Observational mode - den observerande strategin

Den observerande strategin i sin tur bygger på en observation av någon eller något. Det bygger inte på någon form av interaktion eller förutbestämda händelser som kan påverka filmens handling. Skaparen av dokumentären eftersträvar att ta del av en naturlig händelse (Nichols 2017, s. 172). En dokumentär i denna genre brukar också pågå över en längre tid för att generera stora mängder material att inkludera i filmen. Det går att jämföra en dokumentärfilm inom den observerande strategin med övervakningsfilm, eftersom filmskaparen ses som en "fluga på väggen" (Nichols 2017, s. 178-179).

5.3.5. Reflexive mode - den reflexiva strategin

Den reflexiva strategin är till skillnad från de andra strategierna mer abstrakt och inte vanligt förekommande i dokumentärer. Nichols (2017) menar på att när en filmskapare använder sig av denna strategi, förutsätter det publikens deltagande. Publiken bjuds in att interagera om olika ämnen, vilket bidrar till att det kan upplevas som att filmen är rekonstruerad eller uppgjord. Det kan innebära att skaparen av dokumentären uppmanar

personerna i dokumentären att göra något för att få ett specifikt resultat. Ett exempel på dokumentärfilm inom detta område är mockumentärfilmer (Nichols 2017, s. 194-195).

5.3.6. Performative mode - den utförande strategin

Den utförande strategin bygger på att utreda eller söka efter något och blir motsatsen till den observerande strategin. En dokumentär av detta slag fokuserar på filmskaparens personliga perspektiv i ett kulturellt eller historiskt sammanhang. En dokumentär som bygger på den utförande strategin försöker upplysa om ett ämne, som annars inte hade blivit taget till ytan. En filmskapare som använder sig av denna strategi ger sig in i ämnet på djupet och förmedlar sin egen syn på ämnet (Nichols 2017, s. 201-202).

6. Metod

I denna studie har en kvalitativ innehållsanalys tillämpats för att analysera podcasten Med vänlig hälsning, Johanna Möller. I detta kapitel kommer en redogörelse för studiens metodval samt en förklaring av tematisk innehållsanalys samt framinganalys. Vidare diskuteras metoden, tillvägagångssätt samt metodens styrkor och svagheter.

6.1. Kvalitativ innehållsanalys

Podcasten, Med vänlig hälsning Johanna Möller som ligger till grund för analysen utger sig för att presentera ämnet ur Johanna Möllers perspektiv. Vilket öppnar upp för en möjlighet att undersöka hur podcast skaparen Nils Bergman samt journalisterna Thomas Sjöberg och Anders Nyström påverkar berättandet genom berättarstrategier, stereotyper och gestaltningar.

Utifrån studien syfte och frågeställningar föll metodvalet på en kvalitativ innehållsanalys för att besvara frågeställningarna på bästa sätt. För att undersöka hur Johanna Möller framställs som kvinnlig brottsling samt hur berättarstrategierna påverkar berättandet i podcasten har en tematisk innehållsanalys använts.

Enligt psykologerna Virginia Braun & Victoria Clarke (2006) är det den tematiska innehållsanalysen en metod som lämpar sig väldigt väl för att identifiera, analysera och påvisa teman i materialet (Braun & Clarke 2006, s. 6). Hur något definieras som ett

tema bestäms av forskaren, det finns inga förutbestämda regler att temat ska ha ett specifikt antal förekomster i materialet eller te sig på ett särskilt sätt. Det viktiga är att temat går att påvisa något viktigt i relation den aktuella forskningsfrågan (Braun & Clarke 2006, s. 9-10). Vidare påpekar Braun & Clarke (2006) vikten av ett systematiskt tillvägagångssätt i en tematisk innehållsanalys och delar upp det i sex olika faser:

1. Göra sig bekant med materialet
2. Generera initiala koder
3. Söka efter teman
4. Granska teman
5. Definiera och namnge teman
6. Producera en rapport (Braun & Clarke 2006, s. 35 Table 1).

Hur analysprocessen har gått till samt hur dessa steg tillämpats kommer redovisas under avsnittet för tillvägagångssätt.

6.2. Framinganalys

För att undersöka gestaltningarna i podcasten användes Robert Entmans framinganalys. Detta för att besvara den andra frågeställningen i studien. Då studien ämnar undersöka hur Arbogakvinnan, Johanna Möller gestaltas i podcasten så ansågs det vara en lämplig metod för ändamålet.

Robert Entmans (1993) analysmodell och de fyra gestaltningsegenskaperna lyder:

Problemformulering - *Hur gestaltas Johanna Möller i podcasten?*

Problemets orsak - *Vem är Johanna och hur beskrivs hon i podcasten?*

Moraliskt omdöme - *Hur bedöms kvinnan och det hon orsakat i podcasten?*

Möjliga lösningar - *Vilka möjliga lösningar föreslås i podcasten?*

Jag har utgått från dessa fyra gestaltningsegenskaper. Dessa har använts för att ta fram intressant fakta och värdefulla reflektioner. Att använda sig av en framinganalys som metod bidrar till en djupare förståelse för vad som sägs och hur det sägs i podcasten.

Vad framhävs i beskrivningarna? Framinganalysen öppnar även upp för möjligheten att reflektera kring journalisternas objektivitet i gestaltandet av Johanna Möller.

6.3. Tillvägagångssätt

Den första fasen i en tematisk innehållsanalys handlar om att bekanta sig med materialet (Braun & Clarke 2006, s. 16). Transkriberingen var en av de första och mest omfattande delarna i arbetet. Att transkribera handlar om att få ner det talade ordet till skriven text och göra dessa tillgängliga för en analys (Ekström & Johansson 2019, s. 119-120). I transkriptionerna har jag använt mig av ett talat skriftspråk där grammatiska fel och felsägningar har korrigerats (Lindstedt 2019, s. 228). Det talade skriftspråket har inte påverkat transkriptionernas kvalitet utan endast förstärkt den. Transkriberingen av podcasten omfattar totalt 101 sidor. Eftersom det är av yttersta vikt att materialet blir korrekt har detta transkriberats på ett noggrant och systematiskt sätt. Detta för att ingenting ska missas eller uteslutas. Detta har gjorts i ett dokument på Google Drive, dels för säkerhetens skull men till stor del på grund av den stora mängden material.

Efter att transkriptionerna gjordes har jag sedan läst igenom materialet två gånger i samband med att jag lyssnat på podcasten. Detta gjordes för att säkerställa att all nedskrivna text är korrekt och för att bekanta mig ytterligare med materialet. Det andra steget i processen handlar om att generera initiala koder (Braun & Clarke 2006, s. 18). I detta steg skrevs materialet ut på papper. Detta för att förenkla undersökningen av teman i materialet. Små noteringar, understrykningar och anteckningar gjordes och det som ansågs av vikt för studien färgkodades manuellt med överstrykningspenna. I färgkodningen tilldelades varje teori och tema en egen färg för en tydlig överskådlighet. Utifrån detta kunde senare det tredje steget påbörjas, att sortera i större teman (Braun & Clarke 2006, s. 19). För att göra det på ett systematiskt sätt sammanställdes de teman jag fann i ett digitalt dokument. I och med granskningen av de teman som skapats och sammanstälts i dokumentet, kunde ett flertal teman strykas och tas bort då ett flertal teman inte inkluderade tillräckligt med data för en analys (Braun & Clarke 2006, s. 20). I detta steg sorterades även de teman bort som inte kändes relevanta för studien i förhållande till syftet och frågeställningarna. I detta steg har jag varit väldigt hård och dividerat fram och tillbaka vad som ska tas med som ett tema.

Det femte steget innebär att definiera och namnge teman (Braun & Clarke 2006, s. 22). I det steget namngavs de olika teman som funnits i materialet, vilket presenteras i avsnittet för analys. Det sjätte och slutgiltiga steget handlar om att producera rapporten (Braun & Clarke 2006, s. 23). Den så kallade rapporten är denna redogörelse för tillvägagångssättet samt den analys som presenteras i avsnitt åtta.

6.4. Studiens validitet och reliabilitet

Två viktiga faktorer att ta hänsyn till vid forskning, oavsett vilken metod som används är studiens validitet och reliabilitet. Enligt Lindstedt (2019) handlar begreppet validitet om det man säger ska undersökas har undersökts på rätt sätt och begreppet reliabilitet innebär om det finns några fel eller brister som uppstått som forskaren inte kan påverka (Lindstedt 2019, s. 116). Vid vetenskaplig forskning ska forskaren kunna styrka sina påståenden och slutsatser med giltiga och tillförlitliga fakta (Ekström & Johansson 2019, s. 13). Om det har uppstått några slumpmässiga eller systematiska fel ska dessa redovisas i studien.

Denna studie ämnar undersöka huruvida Johanna Möller framställs i en podcast, där det talade ordet är av stor vikt. Denna studie är som tidigare nämnt av kvalitativ karaktär eftersom den syftar till att få en förståelse kring hur, och på vilket sätt hon framställs (Lindstedt 2019, s. 102). I samband med detta spelar min egen tolkning och förförståelse in på resultatet, vilket i sin tur kan påverka studiens reliabilitet. Det vill säga att, om en annan person, med en annan förförståelse och tolkning gör samma form av studie kan utfallet se annorlunda ut.

6.5. Metoddiskussion

Enligt Bryman (2018) har det riktats en kritik mot den kvalitativa forskningen som till störst del handlar om att den kvalitativa forskningen är för subjektivt inriktad och saknar transparens (Bryman 2018, s. 484-485). En tematisk innehållsanalys är en flexibel metod och kräver en transparens från forskarens sida. Det vill säga att det öppna ska kunna redovisas hur arbetet under studien har gått till (Braun & Clarke, 2006 s. 27). I det tidigare avsnittet har studiens tillvägagångssätt redovisats enligt de sex faser som den tematiska innehållsanalysen består av. De sex olika faserna har agerat en stabil utgångspunkt i analysarbetet med riktlinjer som enkelt har kunnat följas och redovisas.

Det är viktigt att åter poängtera att den kvalitativa innehållsanalysen är baserad på ett tolkande synsätt. Det innebär att den inte kan vara helt generell, eftersom den präglas av forskarens egen tolkning. Det vill säga att om en annan person som utför studien med ett helt annan förståelse väljer att genomföra samma typ av undersökning kan utfallet se annorlunda ut. Enligt min mening är detta en styrka i den kvalitativa forskningen. I min studie är det tolkande förhållningssättet baserat och grundat på det teoretiska ramverk som tidigare presenterats i uppsatsen. Den metodkritik som har framförts mot den kvalitativa genren gällande subjektivitet och bristande transparens har tagits i beaktning i studien.

6.6. Etiska ställningstaganden

Inför och under arbetets gång med denna studie har Vetenskapsrådets (2017) rapport God Forskningssed använts som vägledning. Ett av de åtta allmänna råden som presenteras i rapporten är att forskningen ska bedrivas på ett sådant sätt så ingen människa kommer till skada (Vetenskapsrådet 2017).

Sommarstugemorden i Arboga är en tragisk berättelse som har fått en stor medial uppmärksamhet där många personer är inblandade. Eftersom jag har valt att fördjupa mig i en dokumentär som handlar om ett brott av känslig karaktär, går det att fundera kring de etiska ställningstaganden som bör göras för att dels inte skada någon annan människa. I detta specifika fall har en dom fallit mot kvinnan och hennes dåvarande pojkvän. Eftersom deras namn är offentliggjorda i domen samt i podcasten kommer de dömda personerna samt brottsoffren fortsättningsvis nämnas vid namn i denna studie. Ett beslut som tagits är att inte nämna Johanna Möllers barn vid namn då detta inte är relevant för min studie. Vid barnens förekommande i analysen kommer dessa att presenteras som dotter eller son. Utöver detta är domen för brottet en allmän handling, vilket innebär att den går att begära ut vid aktuell tingsrätt.

7. Material

Materialet studien utgår från är Rättegångspoddens dokumentär om Johanna Möller som släpptes under hösten 2020. I detta avsnitt presenteras en ingående förklaring kring Rättegångspodden samt de aktuella avsnitten.

Dokumentären Med vänlig hälsning, Johanna Möller är baserad på ljudupptagningar från en tv-dokumentär som journalisterna Thomas Sjöberg och Anders Nyström skapar. Podcastdokumentären består av fem avsnitt fördelat på 3 timmar och 32 minuter. Avsnitten är publicerade på ett flertal olika podcasttjänster, och finns även tillgänglig på producenten Podtails hemsida. Jag har dock valt att använda mig av Spotify för att enkelt kunna lägga till alla avsnitt i en egen spellista.

Materialet transkriberades vid studiens start till 101 sidor. I transkriptionerna har jag endast fokuserat på det talade ordet, det vill säga vad som sägs och hur det sägs. Detta innebär att bakgrundsmusik och andra ljud har uteslutits eftersom det inte är relevant för studien. Jag har inte inkluderat eventuellt bonusmaterial eller reklam i studien.

7.1. Rättegångspodden

Rättegångspodden är en av Sveriges mest populära podcasts och har i skrivande stund 94 avsnitt fördelat på 6 säsonger. Podcasten fördjupar sig i kriminalfall och inkluderar spännande ljudupptagningar från rättegångar. Nils Bergman är personen som står bakom succépodcasten och har tagit sig upp på listorna över de mest populära podcasts inom kategorin true crime (Poddtoppen, u.å.).

7.2. Podcastdokumentären Med vänlig hälsning, Johanna Möller

Under hösten 2020 släpptes fem avsnitt av Rättegångspodden avsatta för Johanna Möller som sitter inlåst på Ystads anstalten för mord och mordförsök på sina föräldrar den 3 augusti 2016. Podcastserien är ett resultat av ljudupptagningar från en tv-dokumentär som journalisterna Thomas Sjöberg och Anders Nyström skapar.

Dokumentärens huvudsyfte presenteras i det inledande avsnittet. Thomas och Anders ämnar komma Johanna Möller närmare som person och mindre fokus ska tillägnas

själva fallet. Under avsnittens gång kommer fallet att vara en central del i podcasten. Dokumentären bygger dels på ljudupptagningar från förutsättningslösa samtal med Johanna där hon talar om sin familj, bakgrund och upplevelser från anstalten i Ystad. Detta kompletteras med Nils Bergman som guidar lyssnaren genom avsnitten. Avsnitten innehåller även berättelser där Thomas och Anders får komma till tals och prata om Johanna och den relation de två har lyckats skapa med henne (Rättegångspodden 2020). Fortsättningsvis i analysen kommer journalisterna samt podcastskaparen Nils endast att nämnas vid förnamn.

Johanna Möller i sin tur ser detta som ett sätt att hävda sin oskuld. En chans att förmedla sin upplevelse av vad hon kallar Sveriges största rättsskandal i modern tid. Johanna vidhåller en alternativ teori om att hon är oskyldigt dömd och inte har någonting med brottet att göra. Enligt Johanna har åklagaren i brottmålet, Jessica Wenna målat upp en bild av henne som inte stämmer. Det är även den bilden media har tagit fasta på. Detta är en bild som enligt Johanna försatt henne i dålig dager. Ett flertal gånger under avsnitten försöker Johanna hävda sin oskuld genom att påvisa felaktigheter i förundersökningen, med alternativa berättelser, nya tidslinjer och teorier kring hur hon har blivit felaktigt dömd (Rättegångspodden 2020).

Podcastserien består av fem avsnitt publicerade under 2020. Nedan presenteras en kort beskrivning för dessa fem avsnitt samt dess längd och sändningsdatum.

7.2.1. Avsnitt 1 - Ett varumärke som säljer

Det första avsnittet är en introduktion till podcastserien. Den förklarar ingående kring vem Johanna Möller är som person, brottet som har begåtts samt varför och hur dokumentären produceras. Detta inkluderar en presentation av journalisterna Thomas Sjöberg och Anders Nyström samt en redogörelse för podcastens syfte. Avsnittet är 46 minuter och 29 sekunder långt och sändes den 16 november 2020.

7.2.2. Avsnitt 2 - Blått blod

Detta avsnitt fokuserar också på Johanna Möller som person. Mer specifikt involverar det Johannas bakgrund, där hon pratar om hennes uppväxt och familjeförhållanden. Johannas relation till hennes föräldrar diskuteras under avsnittets gång. Avsnittet är 49 minuter och 27 sekunder och sändes den 23 november 2020.

7.2.3. Avsnitt 3 - Dömd, gömd och glömd?

Avsnitt tre behandlar olika situationer som har uppkommit på Ystads anstalten, bland annat ryktet om att Johanna ska ha erbjudit andra intagna pengar för att döda hennes mamma. Relationen mellan Johanna och hennes barn avhandlas i avsnittet samt hur en av journalisterna, Thomas tar kontakt med ena dottern och återförenar henne med Johanna. Avsnittet är 45 minuter och 21 sekunder långt och sändes den 30 november 2020.

7.2.4. Avsnitt 4 – Eureka

I det näst sista avsnittet kontaktar journalisten Thomas Sjöberg en utomstående advokat som sätter sig in i Johannas ärende. Advokaten Marko Tuuhanen sätter sig in i fallet och anser sig ha hittat brister i utredningen. Detta är uppgifter som enligt honom kan vara en start på Johannas resningsansökan. Avsnittet är 36 minuter och 27 sekunder långt och sändes 7 december den 2020.

7.2.5. Avsnitt 5 - Sin egen värsta fiende

Det sista avsnittet i denna minidokumentär fokuserar återigen på de brister som Johanna anser finns i utredningen. Advokaten Marko får återigen komma till tals och berättar om sina upplevelser av Johanna. Journalisterna Thomas och Anders får i detta avsnitt även tala fritt om sina spekulationer. Avsnittet är 38 minuter och 29 sekunder långt och sändes 14 december 2020.

8. Analys

I detta avsnitt följer en redogörelse för de teman som har funnits i empirin.

8.1. Stereotyper och motiv

8.1.1. Tema: Humor

En sida av Johanna som diskuteras i avsnitten är hennes humoristiska sida. Detta är inget som tidigare framgått som ett narrativ i den tidigare forskningen eller teori men det är av vikt att diskutera och uppmärksamma eftersom den enligt materialet att döma endast verkar i negativ mening. Denna humoristiska sida är något som påpekas ett flertal gånger i dokumentären av både Nils och journalisterna Thomas och Anders.

Nils: *"Något som är återkommande i deras samtal med Johanna, och som jag själv slogs av när jag tog del av materialet är hur nära Johanna alltid tycks vara till skratt"* (Avsnitt 1, 37:50).

Ett samtal mellan Thomas och Johanna följer efter detta, om att han inte får tugga tuggummi på anstalten. Det kan tänkas vara ett till synes oskyldigt skämt där Johanna försöker liva upp stämningen och berätta en rolig anekdot som alla inblandade skrattar åt. Vidare följer en berättelse från journalisten Thomas där han berättar om en händelse där Johanna har ansökt om att få ett trollspö till sin cell:

"Grejen är ju att hon har ju inget trollspö. Hon hade ju bara sagt till plitarna vid något tillfälle att "Jag får väl försöka trolla mig härifrån då". Då hade hon ansökt bara för att skojas och jävlas med anstalten att hon formellt ansökte om att få sitt, trollspö till cellen. Men det är ju det här som gör att man gillar henne, för hon har ju liksom en humor som är drastisk och svart och den verkar ju bara till hennes nackdel hela tiden" (Avsnitt 1, 38:48-39:36).

Den humoristiska sidan är något som verkar till Johannas nackdel enligt journalisten Thomas. Han påpekar även att detta endast är något som drabbar henne själv:

"At the end of the day, den enda det drabbar är ju henne själv. Men hon har ju kul under tiden"
(Avsnitt 1, 40:05).

Det är inte ovanligt att medier använder sig av en specifik ton, eller sammansättning av ord när de berättar en händelse. Vissa historier blir ur en seriös synvinkel, samtidigt som andra historier får en mer humoristisk och ironisk ton (Jewkes 2011, s. 41). Just denna historia som presenteras är något som Thomas har roligt och skrattar åt. Utifrån journalisterna och Nils redogörelser om att Johanna alltid har nära till skratt, kan jag som lyssnare tolka att det är ett sätt att styrka berättelsen om Johanna som manipulativ. Det förmedlas en bild av henne och det faktum att hon inte har några problem med att ställa om från att vara ledsen till att vara glad på väldigt kort tid och att hon ständigt förstör för sig själv.

Den tidigare mediala bilden av Johanna är något som påverkar journalisternas inställning till den historia hon försöker förmedla. Ett utmärkande exempel är en sekvens där Johanna pratar om sin eventuella koppling till Bernadottefamiljen i avsnitt två. Efter redogörelsen om hennes koppling till kungafamiljen följer ett samtal mellan Nils Bergman och Thomas:

“Jag tänker på det att om några kommer och säger till en person som Johanna, som har beskrivits som manipulativ. För att vi ska kunna ro hem det här på något sätt så krävs det att skapa ett intresse om ditt liv och din barndom. Där ordet intresse för en person som är manipulativ, det är nästan som att det är upplagt för att hon går tillbaka till kammaren och då skapar en intressant person. Är det hennes barndom ni lyssnar på eller hur tänker ni kring det?”
(Avsnitt 2, 26:34-27:07).

Thomas svarar väldigt sparsamt men påpekar att han förstår frågan, men att han inte riktigt har funderat kring det på det sättet:

“Men herregud, det är klart. Återigen, det hon har berättat det är hennes story. Hon är erkänt manipulativ, har ljugit så det bara visslar om det under förundersökning och lämnat sju, eller vad det är nio olika förklaringar till vad hon gjorde på mordkvällen. Det talar ju inte för att hon är ett sanningsvittne direkt. Det gör ju att hennes personlighet är väldigt komplex, det är ju att - när talar hon sanning, och när gör hon inte det?” (Avsnitt 2, 27:37-27:59).

Det bidrar till att ett fokus hamnar på Johanna och det framgår tydligt att den tidigare mediala bilden av henne som manipulativ är något som etsat sig fast hos Thomas och Anders. De är osäkra på vad som är sant och inte och påpekar att Johannas personlighet är väldigt komplex.

8.1.2. Tema: Den tidigare mediala bilden

När media förmedlar en bild av den kvinnliga brottslingen som manipulativ, är det en kraftfull sådan som är svår att bli av med (Jewkes 2011, s. 126). Detta visar sig också i historien om Johanna. Den tidigare mediala bilden som nyhetsmedierna konstruerat är något som följt henne och som även etsat sig fast hos journalisterna Thomas och Anders. Likheter går också och se med undersökningen gjord av Esteal. et al (2015) där sju australiensiska kvinnor medger att den bild som rättsväsendet tillsammans medierna utformat påverkade dem negativt i den bemärkelsen att det är något som följer dem resten av livet.

Den huvudsakliga bilden av Johanna framförs av journalisterna Thomas och Anders. De utgår från deras upplevelser av relationsskapandet med Johanna och hur hon har betett sig mot dem. Utifrån det Johanna säger och påpekar under podcastens gång har jag svårt att se hur hon är manipulativ. Det är endast deras egna upplevelser i mötet med Johanna som Thomas och Anders baserar bilden på. Det går att anta som lyssnare att det den tidigare mediala bilden som har konstruerats kring Johanna är någonting som journalisterna förlitar sig väldigt mycket på och har som utgångspunkt. I avsnitt två säger Nils:

”Dom erkänner att det är svårt att bedöma sanningshalten i det hon säger, just med tanke på hur Johanna tidigare har betett sig i bland annat polisförhör och i rättsalar” (Avsnitt 2, 42:49).

Här är det inte ens de själva som uttalar sig, utan Nils återberättar det journalisterna känner. Efter detta uttalande följer en redogörelse av Anders där det framgår att detta är något journalisterna har medvetet tänkt på och utgått ifrån när de ska träffa Johanna:

Anders: ”Just manipulativ är väl ordet, och det har varit det ordet jag har tänkt på när jag går in och det ordet jag har tänkt på när jag gått ut från mötena” (Avsnitt 2, 42:59).

I och med detta går det att fundera kring hur resultatet av podcasten hade blivit om de hade ställt sig neutrala till Johanna och skapat sin egen uppfattning av henne. En annan bild av henne hade mest troligt varit framträdande om så hade varit fallet.

Johannas avsikt med sin medverkan i podcasten är som sagt att lyfta felaktigheter hon anser finns i förundersökningen. Enligt henne själv är hon oskyldigt dömd för mordet på sin pappa och det budskapet försöker hon förmedla i sin historia. Podcasten består som sagt av samtal och redogörelser, men en annan aspekt att ta hänsyn till är de inklippta sekvenserna av Johanna när hon talar. Dessa inklippta sekvenser är tagna ur sina kontexter. De hör egentligen hemma i andra sammanhang. Detta bygger upp en spänning och samtidigt förutfattad mening innan Johanna får komma till tals. Det bidrar även till att en specifik stämning skapas och påverkar hennes trovärdighet.

I avsnitt fem säger Nils såhär:

”Gränslösheten kan ha en grund i Johannas mentala tillstånd. En rättspsykiatrisk undersökning av Johanna, en så kallad P7:a utfördes i samband med tingsrättsförhandlingarna. Johanna bedömdes inte vara psykiskt sjuk i rättslig mening vare sig vid tiden då brottet begicks eller för tiden då undersökningen genomfördes” (Avsnitt 5, 13:07).

Hur kan denna gränslöshet i sådana fall grunda sig i Johannas mentala tillstånd, om den inte visade på någon psykisk sjukdom för tiden när brottet begicks? Det går att anta att detta också är ett sätt att styrka berättelsen om Johanna som manipulativ och lägga grunden för en förståelse om henne som “psykiskt sjuk”.

En intressant aspekt som Jewkes påpekar är problematiken kring en kvinna som begår ett brott i samråd med en man. Det resulterar ofta i att det är kvinnan som får skulden (Jewkes 2011, s. 142). Detta sker oftast när en kvinna har handlat på grund av en mans övertalning. I denna historia är det dock omvända roller. Johanna har uppmanat sin dåvarande pojkvän och han har handlat under henne. Trots detta, får Johanna ändå det största mediala utrymmet och skulden trots att hon inte har begått brottet.

8.1.3. Tema: Att bryta mot normen

I det första avsnitt inleds podcasten med Nils Bergmans stämma:

“Året är 2019. Sexbarnsmamman, socionomen och mördaren Johanna Möller avtjänar ett livslångt fängelsestraff på Ystadanstalten” (Avsnitt 1, 1:21).

Nils konstaterar, redan vid dokumentärens början att Johanna är en kvinna som bryter mot normen. En sexbarnsmamma, ska ta hand om och värna om sin familj. Inte begå brott. I samband med detta går det även att ifrågasätta vad hennes yrkesroll har med detta

att göra, eftersom det egentligen inte är relevant för denna dokumentär. Det är ett sätt att styrka henne som normbrytande att lyfta den detaljen om att hon är utbildad socionom. Å ena sidan, är utredningen och det brott Johanna Möller har begått ett omfattande sådant. Där flera häpnadsväckande uppgifter har dykt upp under utredningens gång. Till exempel historien om hennes avlidne före detta exman Aki Paasila och den så kallade "sexfilmen" där Johanna misstänktes för att ha sexuellt utnyttjat ensamkommande flyktingar. Det kan tänkas vara ett sätt för journalisten att skapa en slags kontrast i berättelsen för att stärka bilden av henne som normbrytande.

Att Johanna framställs på detta sätt bidrar till bilden av henne som normbrytande redan i starten av dokumentären. Det Nils framhäver genom ett sådant uttal, där hennes yrkesroll och roll som mamma nämns lägger en grund till den förutfattade bilden av kvinnan som en god människa och en person som ska värna om sin familj (Jewkes 2011, s. 123). Det är ingen som direkt uttalar sig om att Johanna är en dålig mamma, dock diskuteras det huruvida Johanna har blandat in sina egna barn i två sekvenser under avsnitt ett. Både Thomas och Nils påpekar hur Johanna har dragit in dem i förundersökningen:

Thomas: "Jag slås av mängden skitsnack om de olika inblandade, och jag menar att Johanna har dragit in sina barn i både Akis dödsfall och i mordet på, knivöverfallet på Göran och Anki Möller. Det är ofattbart" (Avsnitt 1, 33:19).

Nils: "Under förundersökningen så la Johanna skulden på sina barn vid flera tillfällen till synes helt utan skrupler. När den så kallade sexvideon dök upp till ytan där Johanna hade sex med två ensamkommande flyktingar, skyllde hon på sin dotter och mordet på Göran och mordförsöket på Anki skylldes för en stund på hennes son" (Avsnitt 1, 33:36).

Det är indirekt ett sätt att påvisa att hon är en dålig mamma, för en "normal" mamma skulle skydda och värna om sina barn och inte själv anklaga dem för att begå brott. Utan att förmedla att hon är en dålig mamma, återberättar Thomas händelsen som att det är "ofattbart". Senare i avsnitt tre när Thomas börjar närma sig Johannas barn diskuteras det faktum att Johanna flyttas till Ystads anstalten, cirka 80 mil ifrån hennes barn:

"Om man ska straffa Johanna så är det väl en sak men för barnen. Det var ju sex barn som inte kan åka till Ystad hur som helst, och det kräver ju en övernattnings. Det kräver flyg eller tåg" (Avsnitt 3, 10:18).

”Så att dom har ju genom att flytta Johanna till Ystad, har dom försvårat kontakten med barnen och det är taskigt. Jag tycker det är skittaskigt, sånt där provocerar mig som fan. Det där vill jag vända upp och ner på, det beslutet” (Avsnitt 3, 11:08).

Enligt de åtta olika narrativ som Jewkes (2011) lyfter fram i *Media and crime*, går det att se att Johanna porträtteras utifrån ett flertal olika stereotyper. Bland annat diskuteras hennes roll som mamma, men också som en galen kvinna och en ond manipulatör. Det framgår även tydligt att de förlitar sig på den tidigare mediala bilden av henne. Vidare går det att se att de underbygger denna bild av Johanna i och med att de framställer henne som sin ”egen värsta fiende” och själva erkänner sig manipulerade i samtal med Johanna. Trots detta, anser jag som lyssnare att Johanna inte framstår i podcasten som manipulativ. Den bilden baseras endast på det journalisterna har att berätta, deras känslor och upplevelser av relationskapandet med henne. Detta resulteras i att hon framställs på ett felaktigt sätt utifrån podcastens syfte.

8.2. Mönster enligt Entman

8.2.1. Problemdefinitionen

Det huvudsakliga problemet som har definierats i podcasten är Johanna Möller. Hon är dömd i tingsrätt och hovrätt och står som hjärnan bakom det brott som begicks på Granliden utanför Arboga i augusti 2016. Det är i huvudsak Johannas sätt att vara som är problemet och att hon själv inte inser att det är ett problem. Detta tilldelas en stor uppmärksamhet i avsnitten. Johannas sätt att vara samt svårigheten att förstå problematiken är något som hela tiden utvärderas och förklaras av Nils Bergman och journalisterna Thomas och Anders.

Ett tidigare presenterat exempel som återigen är av vikt är det samtal mellan Nils och Thomas som äger rum under avsnitt två:

”Jag tänker på det att om några kommer och säger till en person som Johanna, som har beskrivits som manipulativ. Att, för att vi ska kunna ro i hem det här på något sätt, så krävs det att skapa ett intresse om ditt liv och om din barndom. Där ordet intresse för en person som är manipulativ, det är nästan som att det är upplagt för att hon går tillbaka till kammaren och då skapar en intressant person. Är det, är det hennes barndom ni lyssnar på eller är det inte, hur tänker ni kring det?” (Avsnitt 2, 26:34-27:07).

I den här beskrivningen framgår det två gånger att Johanna är manipulativ och att det ska ha påverkat historien hon förmedlar. Att detta diskuteras i podcasten blir försvårande för Johannas berättelse som trovärdig. Det går att fundera kring om det är ett medvetet val från Nils Bergmans sida att använda sig av beskrivningen ”manipulativ” två gånger under sitt yttrande. Hade resultatet möjligtvis sett annorlunda ut om han hade använt sig av andra beskrivningar?

I avsnitt två följer en redogörelse av Thomas:

”Det verkar inte som att hon riktigt förstår hur hon med det här förhållningssättet till omvärlden och till hur man gör: hur man beter sig, hur man uppför sig. Det känns som att det finns något som saknas där. En förståelse för det sociala samspelet och vad som går an och vad som inte går an. Det verkar inte Johanna riktigt ha fattat än” (Avsnitt 2, 45:45).

Här konstateras det att Johanna har en problematik kring det sociala samspelet, att hon inte riktigt förstår sig på hur omvärlden fungerar och hur man för sig. Att lära sig att leva i ett samhälle, det vill säga kunskap kring vilka regler och normer som är rådande är någonting som vi lär oss i tidig ålder. Detta indikerar återigen på att Johannas sätt att vara är problemet. Ett annat utmärkande exempel är i avsnitt 5 där Johanna definieras som ”fascinerande” och som en ”karaktär”:

”Hon är ju extremt fascinerande som karaktär, eftersom hon ger sådana motstridiga intryck på något sätt. Hon är ju en egen karaktär, som något sa att hon är sin egen värsta fiende i det att hon lämnar hela tiden uppgifter som vid närmare kontroll visar sig inte stämma” (Thomas, Avsnitt 5, 11:48).

I avsnitt fem konstateras återigen Johanna som ett problem av advokaten Marko:

”Det väldigt svårt, jag funderar på flera plan hur vi ska vända sympatin mot oss. Jag brukar alltid tänka på tidigt, och det är viktigt att man får med lite sånt också och i det här fallet ter det sig omöjligt om vi nu ska vara helt ärlig. För även om jag skulle måla upp en bra bild av henne, och jag har många tankar på det så skulle hon inom en vecka rasera den själv. Det är ju nått i hennes beteende som så, som jag har lärt känna henne. Och någonting som jag har blivit irriterad på under den här tiden vi har varit borta å så. Jag gav henne vissa instruktioner hur hon skulle bete sig och hur vi skulle vara med varandra fram till att vi får något besked och det

har hon ju inte förhållit sig till. Så hon kontaktar och skriver saker som jag uttryckligen bett henne att inte göra men ja. Lite så i alla fall” (Avsnitt 5, 5:57).

Detta styrker återigen Johannas personlighet som ett av de grundläggande problemen. När en advokat, med insikt i rättssystemet problematiserar Johannas personlighet skapar det en trovärdighet och slagkraftighet. Det kan tänka sig vara ett strategiskt val att blanda in advokaten Marko och ta med hans uttalande, i och med att han bekräftar den tidigare presenterade problemdefinitionen. Det är inte ovanligt i gestaltningar att man väljer att ta med vissa vinklar och gör medvetna val av källor för att förmedla ett specifikt perspektiv (Strömbäck 2014, s. 116).

8.2.2. Problemets orsak

Att Johanna far med osanning och är manipulativ, presenteras i podcasten som ett resultat av hennes barndom och relationen till hennes föräldrar. En barndom som i avsnitten presenteras som en hemsk sådan. Johannas uppväxt har bestått av ett utanförskap och sexuella utnyttjanden. Familjen Möller är en splittrad familj som är präglad av avundsjuka och svartsjuka.

Enligt Entman handlar gestaltningar i huvudsak om urval och uppmärksamhet (Entman 1993, s. 52). Det vill säga att om ett visst ord, eller problem framhävs på ett specifikt sätt är det något som mottagaren kommer registrera och lägga på minnet. Det går att tolka som lyssnare att historien om Johannas barndom och relationen till föräldrarna får väldigt mycket uppmärksamhet. De utvalda delarna som presenteras är endast de mörka historierna och sällan får lyssnarna ta del av de trevliga och ljusare stunderna.

Johannas bakgrund avhandlas specifikt under avsnitt två där Thomas får komma till tals och redogöra för barndomen:

“Dom hade ju ett företag tillsammans som blev väldigt framgångsrikt som dom senare sålde med en rejäl vinst. Där tror jag också att det fanns en avundsjuka, där fanns det en massa pengar helt plötsligt. Kapital som Johanna inte kunde, eller fick ta del av. Det födde säkert också en svartsjuka och en känsla av... Jag vet inte, att vara förfördelad i någon mån” (Avsnitt 5, 20:50).

Pengar kan självklart utgöra en avundsjuka, det Thomas framhäver i detta uttalande är dock mer problematiskt än så. Det hade varit intressant att höra Johannas historia kring samma händelse, eftersom vi nu endast får ta del av vad Thomas tror skapade en avundsjuka hos Johanna. Senare under avsnitt fem problematiseras Johannas barndom i en utläggning av Thomas med utgångspunkt i den rättspsykiatriska undersökning som gjorts.

Thomas: *”Om det här är så som hon upplevt sin uppväxt så är det ju väldigt tragiskt att hon hela tiden känner sig önskad. Det är ju, det man upplever som barn, kan jag iallafall skriva under på att de hänger med resten av livet. Det intressanta är ju att den andra personen som utreds här är ju Mohammad Rajabi. I hans berättelse kan man ju också läsa om ett upplevt utanförskap. Det är ju två personer på drift i ett upplevt utanförskap som under väldigt dramatiska former möts hösten 2015. Så att det blir, det är ju två, det är ju.. Vad ska man säga - två emotionella vinddrivna existenser som träffas och det blir ju nån slags explosiv cocktail utav det här. Där det som först kan upplevas som en gemenskap i en kärleksrelation, den splittrar sig sen utav språkbarriärer, kulturskillnader och olika bakgrund helt enkelt. Så den här starka känslan som de säkerligen hade i början den eroderade ju”* (Avsnitt 5, 15:15).

“För mig är det så extremt intressant att det är ungefär som att familjen Möllers öde beseglades den dagen då Mohammad Rajabi satte sin fot på svensk mark, verkligen. Alltså för mig blev det extremt tydligt att där, saker och ting, vad ska jag säga - börjar krackelera. Det kom in ett element i den här familjen, så den här familjen inte mäktar med. En familj som är så svag redan i sina länkar” (Avsnitt 5, 21:54).

I dessa uttalande baserar Thomas mycket på sig själv och vad han tycker. Han menar i första sekvensen på att det man upplever som barn följer med resten av livet utifrån det han själv tycker. Han benämner även relationen mellan Johanna och Mohammad som en ”en explosiv cocktail” vilket kan ses som en metafor för något ödeläggande. Gestaltningar kan enligt Entman (1993) visa sig i metaforer och det visar sig i beskrivningarna. Utöver Johannas bakgrund som ett problem, tilldelas även medhjälparen Mohammad Rajabi mycket uppmärksamhet och diskuteras som ett ”element” och som en av de avgörande orsakerna till att allting blev som det blev.

8.2.3. Moraliskt bedömning

De moraliska omdömena som är framträdande är podcasten kommer till störst del från journalisten Thomas. Han vidhåller i sina redogörelser att familjen Möller är splittrad, att det är synd om barnen, att förundersökningen är en smutskastarkampanj mellan familjemedlemmarna.

”Jag tror bara att familjen skulle vara mindre trasig och mindre söndrig, och dom kanske skulle kunna hjälpa varandra. Johanna kan ju inte hjälpa sina barn där hon sitter nu. Hon kanske skulle kunna göra det om hon blev frikänd och få en försörjning, barnen har inga jobb och liksom inga bra möjligheter att leva ett normalt liv egentligen” (Avsnitt 3, 22:36).

Jag ställer mig frågande till Thomas uttalande. Har det funnits osunda relationer inom familjen, eller är det baserat på Thomas utvärdering av Johannas barndom? Det går att ställa sig samma fråga återigen kring det Nils konstaterar i följande sekvens:

”Det Thomas och Anders reagerar på när dom går igenom förundersökningsprotokollet är att på grund av att så många familjemedlemmar blandats in på ett eller annat sätt i två olika dödsfall, lett till att dom förhörda ofta får svara på andra, eller tredjehandsuppgifter. Tomas uppfattar förhören i förundersökningen som en smutskastningskampanj där alla familjemedlemmar har något att säga om alla” (Avsnitt 1, 32:56).

”Och det är ju inga vackra berättelser, det är inga angenäma minnen hon väljer att dela med sig av. Det är ju fruktansvärda upplevelser av utanförskap och övergrepp. Det är ju i den mån, det är verkligen självupplevt, så kan man ju inte annat än att känna stark sympati med henne ju” (Avsnitt 2, 31:50).

Journalisterna Thomas och Anders medger att det är svårt att avgöra om det talas sanning eller inte. Trots detta anser han att det är synd om Johanna i ”den mån det är självupplevt”. Dels är han fast vid bilden av Johanna som manipulativ och icke trovärdig, men samtidigt lyfter han den hemska bakgrund och uppväxt hon har gått igenom. Uttalandet hade kunnat utformats på ett annat sätt för att inte framhäva sin egna moraliska bedömning. Han väljer att framhäva att han är tveksam till historien, om han hade trott på henne så hade han inte valt att säga det på ett sådant sätt. Enligt Entman är gestaltningar baserade på medvetna

eller omedvetna val (Entman 1993, s. 52) Är det ett medvetet val från Thomas sida att tala om Johanna på detta sätt?

8.2.4. Problemets lösning

Den lösningen som föreslås i podcasten baseras på Johannas beteende. Hon måste börja tala sanning och förmedla en annan bild av sig själv till medierna. Det journalisterna menar är att den kommande tv-dokumentär som skapas är ett av hjälpmedlen för att få till en medial aktualitet för Johanna. I avsnitt två uttalar sig Thomas såhär:

“Jag skulle vilja att Johanna förstod att hon måste sluta med den typen av uppmaningar, därför att det blir bara sämre för henne och ingen kommer nånsin att tro på henne och hon vill ju bli trodd. Då får hon sluta manipulera. Det enkla budskapet skulle jag vilja att hon förstod”

(Avsnitt 2, 47:32).

Lösningen på problemet kommer inte komma av sig själv. Det innebär att Johanna själv måste inse att hennes beteende är problemet. Detta är något som tilldelas väldigt stor uppmärksamhet i avsnitten. Att Thomas betonar ordet ”det enkla budskapet” bekräftar på något sätt att Johanna inte kan följa instruktioner. Journalisterna själva tilldelas titeln som hjältarna i historien, eftersom det är Thomas och Anders som har tagit sin tid och vill förmedla en god bild av henne.

”För att få upp intresset för ditt fall så måste man först skapa ett intresse för dig som person. För det finns ingen.. Går du ut och frågar på stan, 100 personer så kommer 99, förmodligen svara “låt henne sitta där hon sitter”. Men det beror också mycket på att dom inte känner henne. Lär man känna henne genom en dokumentär så kommer det öka känslorna, intresset för ett resningsfall. Så är det, och det tror jag hon fattar. Min uppfattning är att hon förstår det. Att vi först måste öka intresset, skapa ett intresse för henne som person. Det är liksom steg ett. Steg två när man har gjort det så kommer det automatiskt och skapas ett intresse för en resningsprocess om du är felaktigt dömd” (Avsnitt 2, 10:08).

Johanna och hennes sätt och vara är problemet och det måste åtgärdas. Det påpekas flera gånger. Hela historien baseras på den problemlösningen - det vill säga att en annan sida av Johanna måste förmedlas i media så att allmänheten börjar tro henne. Det kommer skapa en möjlighet för en resningsansökan. Den mediala bilden som finns av Johanna idag verkar inte till Johannas fördel. I kontrast till detta hade det varit intressant att höra

vad Johannas lösning på problemet hade varit, hade den varit densamma eller hade en annan lösning på problemet föreslagits? Samma verklighet kan alltså förklaras på olika sätt, beroende på vilken problemformulering som framhävs (Strömbäck, 2014 s. 115).

8.3. Berättarstrategier

8.3.1. Tema: Inledning

Ett identifierat tema är inledningarna i avsnitt ett, två och tre. Avsnitt ett inleds med inklippta sekvenser med Johannas röst.

”Polisen har sagt att jag är psykiskt sjuk och att jag ljuger, psykopat, antisocial, lätt till våldsamma tendenser, passa dig för Johanna Möller, vet du vad hon har gjort egentligen? Hon kommer manipulera dig nu” (Avsnitt 1, 3.05-3:38).

Avsnitt två inleds också med en inklippt sekvens med Johanna när hon samtalar med Thomas:

“Johanna - Surprise! Hallå...

Thomas - Är det du?

Johanna - Ja det är jag.

Anders: Är du här?

Johanna - Den elaka mördaren!

Thomas: Aa fyfan. Har du mer papper med till oss?

Johanna - Du bara garvar åt mig och mina papper.. Jag tycker du är taskig (Avsnitt 2, 0:45-1:08).

Efter detta korta samtal mellan journalisterna och Johanna kommer Nils in:

“Vi befinner oss återigen i besöksrummet på Ystadsanstalten. Det är oktober 2018 och Thomas och Anders slår sig ned med en skojfrisk Johanna. Den elaka mördaren, kallar hon sig skämtsamt för” (Avsnitt 2, 1:10).

Avsnitt tre inleds med en inklippt sekvens där Johanna talar:

“Helt sjukt, personalen sa såhär: Nu tror du att du är häftig, att du är kompis med Johanna Möller eller? Nu går hon runt till alla nya såhär, passa dig för Johanna Möller, vet du vad hon har gjort egentligen? Hon kommer manipulera dig nu” (Avsnitt 3, 00:43).

Starten av dessa tre avsnitt, sätter tonen och grunden för tänkandet hos mottagaren. Det intressanta med dessa inklippta sekvenser är att de egentligen hör hemma i helt andra sammanhang och är tagna ur sina kontexter. Detta skapar direkt en stämning och en förväntning hos lyssnaren vad som komma skall i avsnitten. Enligt Nichols (2017) är det inte ovanligt att man i den förklarande strategin använder sig av en specifik editering när sätter samman en dokumentär, för att det ska skapa en logik och framhäva den specifika ståndpunkten (Nichols 2017, s. 169).

Den mest framträdande berättarstrategin i podcasten är den förklarande strategin. Den visar sig i form av en voice-over, eller voice of god (Nichols 2017, s. 168). Personen som till störst del för talan i podcasten är Nils Bergman, det är han som bär narrativet. Det genomgående temat i de tre första avsnitten är att någon av journalisterna, Anders och Thomas får komma till tals, eller att Johannas egna ord klipps in som sedan bekräftas av Nils. Allt som sägs, eller ska sägas har en tendens att sammanfattas av Nils Bergman. Det bidrar till att en förutfattad mening skapas innan Johanna ens får komma till tals.

8.3.2. Tema: Den förutfattade meningen

Avsnitt två handlar till störst del om Johanna och hennes bakgrund. Sekvensen börjar med en sammanfattning av det som komma skall:

“Det är nu Johanna kommer in på sina traumatiska minnen. Som hon menar väcktes till liv när hon satt häktad i Karlstad. Och det här är alltså Johannas egna ord om sin pappa, och allt Johanna säger ska alltid tas, med en stor nypa salt” (Avsnitt 2, 15:46).

Nils poängterar att det är ”Johannas egna ord” och att ”allt Johanna säger ska alltid tas med en stor nypa salt”. Det blir en slagkraftig mening i den bemärkelsen att Nils använder sig av en slags retorik som påverkar lyssnarens sätt att ta in berättelsen (Nichols 2017, s. 167). Ett uttalande av detta slag skapar omedvetet en tankesätt hos lyssnaren där en utvärdering måste göras huruvida historien är sann eller inte. Efter detta följer en redogörelse för Johannas barndom, som utifrån sett är väldigt traumatiskt och gripande.

Johanna berättar om hur hon har blivit utslängd och utelåst av sin mamma i tidig ålder. Det varade i två timmar och hon satt under några silvergranar och väntade på att få komma in. För en utomstående person så är det en gripande och sorglig berättelse. Det är en hel del känsliga detaljer som avhandlas i avsnitten. Journalisterna Thomas och Anders samtalar med Johanna om sexuella övergrepp och den dåliga relationen hon har till sin mamma. Vilket senare kompletteras med journalisternas redogörelse kring om det talas sanning eller inte. Detta konstateras även av Nils:

“När Thomas och Anders idag tänker tillbaka på sina möten med Johanna och det hon har berättat om sin barndom, så vet dom såklart inte vad som stämmer, och inte stämmer” (Avsnitt 2, 19:37)

Att lyssna på Johannas berättelser bidrar till att en alternativ bild om Johanna skapas. Det är en gripande och hemsk historia som presenteras, om man mot förmodan inte lägger någon värdering i hurvida det är sant eller inte. De instickare som Nils och journalisterna gör i berättelserna med deras egna redogörelser leder dock lyssnaren in på den tidigare presenterade bilden av Johanna som manipulativ och icke sanningsenlig. Den förklarande strategin förstärker de stereotyper som Johanna framställs som och har en förminskande effekt av henne.

En annat exempel som påvisar hur den förklarande strategin visar sig i Nils uttalande kring Johanna:

“Johanna är redo att öppna upp sig om saker hon inte berättat om tidigare, på sitt egna speciella sätt” (Avsnitt 1, 40:27).

Återigen spelar retoriken en central roll. *”På sitt egna speciella sätt”*, det uttalande som Nils gör påverkar mottagaren och hur man väljer att ta in berättelsen. Oavsett vad Johanna ska berätta, så finns den förutfattade meningen att det kommer förmedlas på ett speciellt sätt.

8.3.3. Tema: Allt Johanna säger ska tas med en nypa salt

I flera av avsnitten uttrycks det att *”Allt Johanna säger ska tas med en nypa salt”*. Ett exempel kommer presenteras nedan. Detta följer efter en sekvens där Johannas dotter besöker henne på anstalten i Ystad. Det är på journalisten Thomas initiativ, som

tillsammans med dottern och hennes barndomsvän åker från Eskilstuna till Ystad för att återförena dottern med sin mamma.

“Men dottern framhäver att Johanna är speciell och det tar tid innan man lär känna och förstå henne. Hon har en typ av humor och ett sätt att uttrycka sig på som måste tas med en nypa salt menar dottern, och tar upp exemplet då Johanna satt i polisförhör och hotade att hon skulle krossa knäskålarna på poliserna. Ett hot som hon tillslut också dömdes för” (Avsnitt 3, 17:30).

För det första är det oroväckande att det är Nils som ska återberätta historien och inte dottern själv. Det blir en annan sida av historien eftersom dottern påpekar ingenstans att det Johanna säger ska tas med en nypa salt. Det framgår inte någon gång att dottern påpekar att Johanna är speciell under avsnittens gång. Detta är endast Nils Bergmans sammanfattning. Det går att tolka som lyssnare att detta är ett sätt för Nils att konstatera, sammanfatta och påverka lyssnaren. Det som framgår av det dottern berättar är en djup upprördhet över situationen som Johanna har varit med om på anstalten, och att Johanna blir missförstådd och särbehandlad. Den dokumentära genren ska vara en öppen och ärlig sådan, trots detta besitter skaparen en makt att kunna manipulera, kontrollera och utnyttja mediet till sin egen fördel (Jewkes 2011, s. 194). Detta visar sig inte minst i denna sekvens.

8.3.4. Tema: Tala för någon annan

Enligt Nichols (2017) kan en dokumentär bestå av flera berättarstrategier. Detta visar sig även i podcasten. Den förklarande strategin består till störst del av Nils Bergman och det han säger. Den deltagande strategin bygger till störst del på journalisterna Thomas och Anders deltagande tillsammans med Nils. Det framgår tydligt att Nils söker efter journalisternas värderingar, tankar och funderingar och ställer frågor för att få fram svaren ur dem. Dessa svar påverkar även framställningen av Johanna och hennes berättelse.

Ett exempel på detta återfinns i avsnitt fem i en interaktion mellan Nils och Thomas:

Nils: (...) *Det kan vara mycket skit i förundersökningen men det kan också komma mycket skit från Johanna. Hur är det, att sitta och lyssna timme efter timme på henne och allt kan vara skitsnack?*

Thomas: *Ja för hon är ju.. Hon är ju extremt fascinerande som karaktär eftersom hon ger såna motstridiga intryck på något sätt. Asså hon är ju en karaktär som nästan.. Som någon sa att hon är sin egen värsta fiende. I det att hon lämnar hela tiden uppgifter som vid närmare kontroll inte visar sig stämma. Hon lämnar så många versioner av vad hon gjorde mordnatten eller mordkvällen, och varje gång polisen slår hål på dom där versionerna så kommer hon ju dragandes med en ny version och det har varit ganska spektakulära versioner ju av vad hon gjorde. Den mest spektakulära är väl det att hon var iväg och skulle sälja sex den kvällen. För mig är det ju väldigt intressant hur en människa kan, hur människor är funtad, att hela tiden slänger sig själv under bussen och dra med sig sina barn i fallet också” (Avsnitt 5, 11:37-12:54)*

Thomas värderingar och tyckande lyser igenom i konversationen med Nils. Han uttalar sig om Johannas berättelser som ”spektakulära”, konstaterar att hon är sin ”egna värsta fiende” och ifrågasätter hur hon kan göra detta mot sig själv och sina barn. Denna interaktion bestående av Nils som frågar Thomas skapar ett perspektiv. Thomas får dela med sig av sina åsikter kring Johanna vilket är en del av den deltagande strategin (Nichols 2017, s. 179).

Ett annat exempel av detta visar sig i slutet av avsnitt två. En dialog mellan Nils Bergman och journalisten Thomas, där Nils sammanfattar det Johanna tidigare har berättat om sin barndom. I slutet ställer Nils en fråga till Thomas:

”Om man tänker att det hon berättar är sant, och att hon har utsatts för det här, så är det ju indirekt ett motiv till varför man skulle vilja göra illa sin pappa? Vilket hon förnekar. Det är som att hon bygger upp en förklaring till varför hon skulle kunna ha dödat honom, samtidigt som hon absolut inte har gjort det?” (Avsnitt 2, 49:32).

I detta fall läggs en ganska stor värdering i uttalandet kring Johanna. Dels utvärderas det om hennes berättelse är trovärdig samtidigt som motivfrågan diskuteras. Detta påvisar återigen att den deltagande strategin är något som verkar till Johannas nackdel i historien.

Sammanfattningsvis går det att konstatera att berättarstrategierna har ett negativt utfall på Johannas historia. Det har inte undgått mig att fundera om det hade blivit ett annat resultat om Johanna själv hade fått berätta sin historia? Hade historien förmedlats på ett annat sätt och ur ett annat perspektiv? Det går att anta att det är en god intention bakom den

deltagande strategin från journalisternas sida, men när Thomas och Anders själva får komma till tals och berätta om deras egna upplevelser verkar det endast i en negativ bemärkelse för Johanna.

Som tidigare nämnt utger sig podcasten förmedla Johanna Möller historia och öppna upp för en alternativ berättelse till det som skett. Johanna får endast komma till tals i den bemärkelsen att det går att förminska eller förklara hennes historier. Det har inte undgått mig att fundera kring om en annan strategi hade lämpat sig bättre för att förmedla historien och skapa en alternativ bild av henne. Det kanske hade lämpat sig bättre med en observerande strategi, inkluderandes ett större material där mottagaren inte påverkas av andras tyckande och tänkande. Som lyssnare kastas man mellan hopp och förtvivlan under berättelsens gång. Men det lilla hopp som ibland byggs upp, raderas lika fort när någon av de auktoritära personerna får komma till tals. Historien snävas in mer och mer under avsnittens gång och det blir allt svårare för Johanna att få till en resning. Det blir en förminskande effekt av Johannas historia hela tiden.

9. Sammanfattande diskussion

Genom det som framkommit i analysen går det att ifrågasätta podcastens tänkta syfte. Intentionen med podcasten var att försöka förstå sig på Johanna och förstå hur allting blev som det blev. Det podcasten gör är att spinna vidare på den mediala bilden av Johanna och henne som manipulativ. Hon fortsätter att framstå som en person som far med osanning. Det tänkta syftet med podcastdokumentären var att bringa klarhet i vad som faktiskt har skett, öppna upp för en alternativ historia och hjälpa henne att förmedla en rättvis bild av sig själv. Ämnade inte journalisterna att hitta en alternativ berättelse och generera ett intresse för henne som person?

Vilka stereotyper och motiv är framträdande i beskrivningen av Johanna Möller och det brott hon har begått?

I analysen framgår det att Johanna kategoriseras utefter tre dominerande stereotyper. En ond manipulatör, en dålig mamma och som en galen kvinna. Dessa tre stereotyper som har funnits i empirin och analysen baseras till störst del på Nils Bergmans utvärderingar kring Johannas sätt att vara gentemot journalisterna Thomas och Anders. Nils

utgångspunkt tar fasta på den tidigare mediala bilden som har förmedlats kring Johanna. Det är ett förhållningssätt som blir problematiskt eftersom podcasten utger sig för att presentera historien ur Johanna Möllers perspektiv för att förmedla den alternativa berättelsen.

Hur gestaltas den kvinnliga brottslingen, Johanna Möller enligt Robert Entmans gestaltningsteori?

I analysen av gestaltningarna har utgångspunkten varit Entmans framingsanalys. Det framgår att det finns en tydlig problemdefinition, orsak till problemet samt en moralisk utvärdering och lösning på problemet. Det visar sig i metaforer, specifika uttryck, val av ord och perspektiv i gestaltandet av Johanna Möller. Vissa delar av historien tilldelas en större mängd uppmärksamhet, medans andra delar inte alls tilldelas samma mängd uppmärksamhet. Det intressanta med det hela är att det inte Johanna själv som förmedlar berättelsen. Det är alltid någon annan som för talan åt henne. Det hade varit intressant att höra hennes version utan någon yttre påverkan. Jag har svårt att tro att hon skulle framhäva samma problemdefinition om hon förmedlade samma berättelse.

Vilka berättarstrategier är framträdande och hur påverkar det berättelsen om den kvinnliga brottslingen?

Den dominerande berättarstrategin i podcasten är den förklarande strategin. Narrativet bärs till störst del av Nils Bergman. Han inkluderar sina egna perspektiv, tyckande och tänkande kring Johanna och blandar även i de andra journalisterna. I och med detta blir det en förminskande effekt för Johannas historia. Podcasten utger sig att förmedla Johannas historia vilket den inte gör. Den deltagande strategin är något som till störst del baserad på journalisterna Thomas och Anders deltagande, och det visar sig genom att de ställer frågor och interagerar med Nils. De för talan för Johanna och den historia hon vill förmedla. Podcastavsnitten öppnar upp för en alternativ bild om Johanna, och det kanske hade förblivit så om berättarstrategierna inte hade påverkat lyssnarens inställning till det som sägs. Det blir problematiskt när samtliga delar sammanfattas innan eller efter Johanna själv får komma till tals. Nils Bergman leder lyssnaren in i berättelsen, men hans egna värderingar och ståndpunkt visar sig tydligt i podcasten. Inte minst i hur han ständigt ifrågasätter hennes alternativa berättelse till vad som har skett.

Slutsats

Avslutningsvis går det att konstatera att Johanna får inte mycket till utrymme i avsnitten. Podcasten är endast baserad på vad andra har att säga om Johanna. Hennes historier blir ständigt förminskade med redogörelser om henne som person och hennes bakgrund. Det spekuleras flertalet gånger i hennes trovärdighet och det faktum om hon talar sanning eller inte. Att andra för talan för henne är inte relevant i den historia som hon vill förmedla. Bilden som förmedlas försvårar endast situationen för Johanna och reproducerar bilden av henne som manipulativ och osanningsenlig. Vidare går det att spekulera i det kommersiella intresset denna podcast har. Journalisterna Thomas och Anders påpekar vikten av ensamrätten om Johanna och hennes historia. Intresset visar sig inte minst i att Johanna blir ett ”spektakel”. En kvinnlig brottsling är inte bara något som engagerar och berör, utan det är också en berättelse som säljer. Detta är journalisterna väl medvetna om, och det tar sig uttryck på ett genomskinligt sätt i Rättegångspoddens minidokumentär om Johanna Möller.

10. Vidare forskning

Det är intressant hur metodologiska verktyg öppnar upp för en annan förståelse och innebörd av ett medium som figurerar i vår vardag. Under tiden för denna studie har ett flertal idéer uppkommit. Till exempel hade det varit intressant att jämföra podcastens framställning av Johanna Möller med publicerade nyhetstexter i kvällstidningar, eller den kommande tv-dokumentären som journalisterna Anders och Thomas skapar. Det hade öppnat upp för en möjlighet att se vilken information som synliggörs samt vilken information som undanhålls i de olika berättelserna.

För en mer djupare och jämförande analys hade det varit intressant att jämföra fler kvinnliga brottslingar och framställningen av dessa i podcastmediet. Vidare hade en annan intressant aspekt varit att undersöka hur retoriken i podcasten påverkar lyssnaren och analysera utifrån de retoriska medlen så som etos, logos och patos. En studie av detta slag hade också varit otroligt intressant att analysera ur ett bredare genusperspektiv. Hur framställs manliga brottslingar jämfört med kvinnliga brottslingar, vilka skillnader och likheter finns? Vad skiljer representationerna åt och vad baseras dom på?

Referenser

Barnett, B. (2006). *Medea in the media: Narrative and myth in newspaper coverage of women who kill their children*. Journalism, 7(4):411-432. Doi: 10.1177/1464884906068360

Berrington, E. & Honkatukia, P. (2002). *An Evil monster and a Poor thing: Female violence in the media*. Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime prevention, 3:1, ss. 50-72, Doi: 10.1080/140438502762467209

Bonn, S. (2016). *Why we are drawn to True Crime shows*. Time. 8 januari.
<http://time.com/4172673/true-crime-allure/>

Braun, V. & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology*. Qualitative Research in Psychology 3(2):77-101. DOI:[10.1191/1478088706qp063oa](https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa)

Bruzzi, S. (2016) *Making a genre: The case of the contemporary true crime documentary*. Law and Humanities 10(2):249-280.
DOI:[10.1080/17521483.2016.1233741](https://doi.org/10.1080/17521483.2016.1233741)

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3. uppl., Stockholm: Liber
Cohen, Hart, Salazar, F. J. & Barkat, I. (2008). *Screen Media Arts: Introduction to concepts and practises*.

Easteal, P., Bartels, L., Nelson, N & Holland, K. (2015). *How are women who kill portrayed in newspaper media? Connections with social values and the legal system*. Women's studies international forum, 51 (2015) ss. 31-41.
Doi:[10.1016/j.wsif.2015.04.003](https://doi.org/10.1016/j.wsif.2015.04.003)

Ekström, M. & Johansson, B. (red.) (2019). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. Tredje upplagan Lund: Studentlitteratur

Entman, R (1993) *Framing: Toward clarification of a fractured paradigm*. Journal of communication.

Hibombo, A. SVT (2019). *Medieforskaren om true crime-genren: Talar till våra värsta mardrömmar*. <https://www.svt.se/kultur/true-crime-genren>

Jewkes, Y. (2011). *Media and crime*. 2. uppl., Thousand Oaks, CA: Sage

Kordon, S. & Wetterqvist, A. (2014). *Gärningsmannen är en kvinna*. [Elektronisk resurs] : *en bok om kvinnlig brottslighet*. Telegram Förlag

Lindstedt, I. (2019). *Forskningens hantverk*. 2. uppl., Lund: Studentlitteratur

McCracken, E (2017). *Serial podcast and storytelling in the digital age* [Elektronisk resurs]

Nichols, B. (2017). *Introduction to documentary*. Third edition. Bloomington

Poddtoppen (u.å.) *Rättegångspodden*.

<https://poddtoppen.se/podcast/897819815/rattegangspodden> [Hämtad 2021-04-23].

Poddtoppen (u.å.) *Populära*. <https://poddtoppen.se/populara> [Hämtad 2021-04-23].

Pollack, E. (2001). *En studie i medier och brott*. Diss. Stockholm : Univ., 2001

Shehata, A. (2012). Medierna och makten över publiken. I Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red.). *Medierna och demokratin*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, ss. 317-344.

Strömbäck, J. (2000). *Makt och medier: samspelet mellan medborgarna, medierna och de politiska makthavarna*. Lund: Studentlitteratur

Strömbäck, J. (2014). *Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Svenska Poddar. (2021). De bästa svenska true crime-poddarna. <https://svenska-poddar.se/blog/svenska-true-crime-podcasts> [Hämtad 2021-06-08].

Vetenskapsrådet (2017). God Forskningssed. Stockholm.

Dom

Västmanlands Tingsrätt mål B3570-16

Podcastavsnitt

Bergman, N. (2020). Avsnitt 1, Ett varumärke som säljer. Sändningsdatum 16 november, 2020. <https://podtail.com/podcast/rattegangspodden/s06e11-mvh-johanna-moller-del-1-5-ett-varumärke-so/>

Bergman, N. (2020). Avsnitt 2, Blått blod. Sändningsdatum 23 november 2020. <https://podtail.com/podcast/rattegangspodden/s06e12-mvh-johanna-moller-del-2-5-blatt-blod/>

Bergman, N. (2020). Avsnitt 3, Dömd, gömd och glömd? Sändningsdatum 30 november 2020. <https://podtail.com/podcast/rattegangspodden/s06e13-mvh-johanna-moller-del-3-5-domd-gomd-och-gl/>

Bergman, N. (2020). Avsnitt 4, Eureka. Sändningsdatum 7 december 2020. <https://podtail.com/podcast/rattegangspodden/s06e14-mvh-johanna-moller-del-4-5-eureka/>

Bergman, N. (2020). Avsnitt 5, Sin egen värsta fiende. Sändningsdatum 14 december 2020. <https://podtail.com/podcast/rattegangspodden/s06e15-mvh-johanna-moller-del-5-5-sin-egen-varsta-/>